

Barn i asylkjeden A-Å

Innhold

Innledning	5
Introduksjon	6
Om rapporten	6
Kort oppsummering av prosjektet	7
Bakgrunn hensikt og mål	7
Metode og prosjektorganisering	7
Faser og fokus	7
Produkter og resultater	7
Prosjektgruppas viktigste anbefalinger	9
Bakgrunn og begrunnelse for prosjektet	10
Organisering og deltakere	11
Styringsgruppa	11
Prosjektledelsen	11
Prosjektgruppa	11
Ekspertgruppa	12
Referansegruppa	12
Metode	14
Mål i prosjektet	15
Ifølge bestillingen fra departementet skal prosjektet:	15
Aktiviteter i innsiktsfasen	17

Sentrale funn	18
Fra innsiktsfasen til valg av utfordringer å jobbe videre med	19
Delprosjektene	20
Delprosjekt A	21
Hva betyr barnefaglig kompetanse i asylkjeden, og hvordan sikre at en slik kompetanse implementeres?	21
Bakgrunnen for delprosjektet	21
Aktiviteter	21
Innsikter	21
Resultater	21
Valg av retning og innhold	22
Videre anbefalinger	22
Delprosjekt B	23
Barnas oversikt over brukerreisen	23
Bakgrunnen for delprosjektet	23
Aktiviteter	23
Innsikter	23
Resultater	24
Valg av retning og innhold	24
Videre anbefalinger	24
Delprosjekt C	25
Bedre forberedelser før barn møter eller har kontakt med utlendingsforvaltningen	25
Bakgrunnen for delprosjektet	25

Aktiviteter	25
Innsikter	25
Resultater	26
Valg av retning og innhold	26
Videre anbefalinger	26
Delprosjekt D	27
Bedre for barn når de skal flytte	27
Bakgrunnen for delprosjektet	27
Aktiviteter	27
Innsikter	27
Resultater	27
Valg av retning og innhold	28
Videre anbefalinger som er fulgt opp høsten 2018	28
Delprosjekt E	29
Barn som fødes i Norge	29
Bakgrunnen for delprosjektet	29
Aktiviteter	29
Innsikter	29
Resultater	29
Valg av retning og innhold	30
Videre anbefalinger	30
Delprosjekt F	31

Forbedring av samtalene med barn	31
Bakgrunnen for delprosjektet	31
Aktiviteter	31
Innsikter	32
Resultater	32
Valg av retning og innhold	32
Videre anbefalinger	32
Utvidelse av prosjektperioden	33
Prosjekt film	33
Prosjekt informasjonsmaterieil	33
Prosjekt barnas brukerreise på nett - asylbarn.no	33
Overordnede anbefalinger	34
Overordnede anbefalinger	35
Samskaping med barn og ungdom i forbedringsarbeid	35
Mer tverretatlig arbeid	35
Tilpasset informasjon til barn	35
Fortsatt arbeid med barnefaglig kompetanse	36
Vedlegg	36

Innledning

Introduksjon

Om rapporten

Rapporten starter med en kort oppsummering av prosjektet, hvor et omfattende arbeid er forsøkt komprimert til tre sider. Deretter presenterer vi mer utdypende prosjektets bakgrunn, begrunnelse, organisering, metode, mål, aktiviteter, funn, framdrift, delprosjektene, anbefalinger og vedlegg. Vi har forsøkt å holde rapporten kort. Hvis du ønsker å gå enda dypere inn i tematikken, kan du kontakte prosjektet.

Forkortelser i rapporten:

- PU: Politiets utlendingsenhet
- UDI: Utlendingsdirektoratet
- ASA: Asylavdelingen
- RMA: Region - og Mottaksavdelingen
- AUA: Administrasjons-og utviklingsavdelingen
- UNE: Utlendingsnemnda
- EMA: Enslig mindreårig asylsøker
- BMF: Barn med foreldre
- POD: Politidirektoratet

- IMDI: Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
- Bufdir: Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
- Bufetat: Barne-, ungdoms- og familieetaten
- NOAS: Norsk Organisasjon for Asylsøkere

Kontakt

Dersom du ønsker å vite mer om prosjektet så ta kontakt med:

- PU, e-post: politiets.utlendingsenhet@politiet.no
- UDI, e-post: udi@udi.no
- UNE, e-post: postmottak@une.no

Takk til alle som har deltatt i eller bidratt til prosjektet.

Vi har hatt omfattende og bred medvirkning fra en rekke aktører i dette prosjektet. Vi vil spesielt takke ekspertgruppa og andre som har bidratt til brukermedvirkning. I tillegg vil vi nevne at vi i innsiktsfasen arrangerte prosessvandring (Gallery walks) med ca 300 mennesker som ga oss ca 900 tilbakemeldinger. Se nedenfor under “Organisering” for personer og grupper som har bidratt.

Vi takker alle sammen for verdifulle bidrag!

Kort oppsummering av prosjektet

Bakgrunn hensikt og mål

PU, UDI og UNE har på oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet, gjennom prosjektet «Barn i asylkjeden A-Å», kartlagt asylprosessen for barn med tanke på å styrke den barnefaglige kompetansen i forvaltningen og sikre at barns perspektiv ivaretas.

Prosjektet ønsket å være et “gjøre”-prosjekt. Det betød at vi ønsket å gjøre forbedringer innen prosjektets levetid og ikke nøye oss med å komme med anbefalinger til hva som kunne gjøres.

Metode og prosjektorganisering

Vi har hatt tradisjonell prosjektorganisering og brukt tjenstedesign som prosjektmetodikk med en ekspertgruppe bestående av ungdommer som nylig har vært i asylprosessen.

Faser og fokus

Prosjektet har hatt innsiktsfase, analysefase og gjennomføringsfase. I innsiktsfasen ble det kartlagt behov, ønsker og utfordringer sett fra barns og ungdommers perspektiv, personer som står tett på barna/ungdommene og hos ansatte i utlendingsforvaltningen. Fokus har vært på barnas opplevelser og de som står tett på barna, og på hvordan vi kan forbedre asylprosessen.

Produkter og resultater

Fra delprosjektene A-F

Delprosjekt A, Hva betyr barnefaglig kompetanse i asylkjeden og hvordan sikre at en slik kompetanse implementeres? Delprosjektet har

- utarbeidet en definisjon av barnefaglig kompetanse som er felles for alle ansatte i hele asylkjeden
- definert kunnskapsmål for 1) alle som har arbeidsoppgaver som berører barn og 2) alle som samtaler med barn.

Delprosjekt B, Barnas oversikt over brukerreisen. Barn og unge som søker beskyttelse i Norge har behov for bedre tilgjengelig og tilrettelagt informasjon, for å føle seg trygge og informerte i asylprosessen.

Delprosjektet har:

- gjennomført et forarbeid/forprosjekt til en informasjonsløsning for asylbarn på nett. Arbeidet ble videreført i delprosjektet Barnas brukerreise på nett, som har levert nettsiden asylbarn.no.

Delprosjekt C, Oversikt over barnas brukerreise. Barn og unge som søker beskyttelse i Norge, har behov for bedre forberedelser før de møter eller har kontakt med forvaltningen. Delprosjektet har

- laget utkast til manus til fire korte informasjonsfilmer
- laget utkast til informasjonsbrosjyrer som forklarer barn advokatens rolle og oppgaver
- utarbeidet en anbefaling til Advokatforeningen om temaer som er aktuelle for videreutdanning eller kursing av advokater, som deltar i utlendingsfeltets advokatordning

Delprosjekt D, Bedre for barn som skal flytte. Barn og unge som søker beskyttelse i Norge, ønsker å flytte minst mulig og trenger bedre tilrettelegging når de må flytte. Delprosjektet har

- laget en mal for informasjonsbrosjyre om hvert enkelt mottak til barnefamilier og enslige mindreårige som skal flytte mellom mottakene
- tatt initiativ til at mottakene gjennomfører flyttesamtaler med barnefamilier
- lagt inn informasjon til barnefamilier i UDIs flyttevedtak om å orientere barna om den kommende flyttingen
- laget en brosjyre om hva et mottak er. Brosjyrene skal brukes når barnefamilier og enslige mindreårige registreres hos PU
- laget et forslag til en sjekklister for representantene når enslige mindreårige skifter representant¹. Forslaget er levert Fylkesmannen som har ansvar for representantene.

Delprosjekt E, Barn som fødes i Norge. Prosjektet har:

- utviklet og brukertestet en brosjyre med enkel og tilgjengelig informasjon til gravide asylsøkere, som vil gi nødvendig informasjon om hva foreldrene må gjøre når barnet kommer og hvilke rettigheter de har
- opprettet en tverretattlig arbeidsgruppe med deltagere fra UNE og UDI, som skal gjennomgå saker vedrørende en gruppe barn født i Norge, som bor i mottak, og som ikke blir bosatt i kommuner fordi barnet og foreldrene har ulik oppholdsstatus.

¹ Når enslige mindreårige flyttes fra ett mottak til et annet i et annet fylke, må vedkommende skifte representant. UDI ser at skifte av representant kan gjøre at noe av informasjonen om den enslige

Gruppen skal komme med målrettede anbefalinger til tiltak.

- bidratt til forbedret informasjon på www.udi.no til personer med ID begrenset tillatelse som ikke kan fremskaffe ID dokumenter

Delprosjekt F, Forbedring av samtaler med barn. Prosjektet har

- levert en prototype på visuelt hjelpeverktøy som skal skape mer trygghet hos barn i samtalen med forvaltningen
- laget en oversikt over møtepunkter asylsøkere har med utlendingsforvaltningen, og rutiner for høring av barn i disse møtepunktene
- foreslått gode rutiner for gjennomføringen av samtaler med barn hos UNE og UDI/RMA
- skrevet et forslag til revidering av UDI sitt RS 2010-075 om høring av barn og foreslått at det også skal gjelde for PU
- undersøkt muligheter som kan brukes av intervjuere som verktøy til å forbedre sine møter med barn. Verktøy vi har sett på er film i samtalemotodikk, avatar og dataspill.

Fra prosjektene Barnas brukerreise på nett, Informasjonsmateriell og Film

Delprosjekt Barnas brukerreise på nett har

- produsert nettsiden asylbarn.no. Nettsiden formidler felles og lik informasjon fra Utlendingsforvaltningen om asylkjeden til barn.

mindreårige ikke blir overført til ny representant. Denne sjekklisten er ment som et verktøy for representantene for å sikre at nødvendig informasjon følger den enslige mindreårige.

Delprosjekt Informasjonsmateriell har

- laget en brosjyre til gravide om barn født i Norge av asylsøkende mødre
- laget en elektronisk brosjyre med informasjon om hva et mottak er
- laget en elektronisk brosjyre med informasjon om advokatens rolle og oppgaver
- laget en mal der mottak skal skrive info om seg selv. Dette er et verktøy som skal brukes av mottaksarbeidere for å forberede barn/ungdom på nytt mottak, når de må flytte.

Delprosjekt Film har

- produsert fire opplysningsfilmer for barn som kommer med og uten foreldre til Norge for å søke beskyttelse. Filmene informerer om hva som skjer ved registreringen av asylsøknaden og i asylintervjuet.
- produsert film som skal øke og gjenoppfriske kompetanse på samtaler med barn i asylkjeden

Prosjektgruppas viktigste anbefalinger

- Samskaping med barn og ungdom i forbedringsarbeid
- Mer tverretattlig arbeid
- Tilpasset informasjon til barn
- Fortsatt arbeid med barnefaglig kompetanse

Bakgrunn og begrunnelse for prosjektet

Barn utgjør en stor andel av asylsøkere i Norge – om lag en av tre er under 18 år når de søker om beskyttelse.

I løpet av 2016 og begynnelsen av 2017 fikk barns situasjon og omsorg i asylprosessen mye oppmerksomhet i offentligheten. Stortinget fattet vedtak om at det skulle bevilges midler til styrking av barnefaglig kompetanse i asylkjeden. Justis- og beredskapsdepartementet gikk i dialog med Utlendingsdirektoratet (UDI), og Politidirektoratet (POD) og ønsket forslag til tiltak for å styrke barnefaglig kompetanse i asylprosessen. UDI kom med forslag om prosjektet Barn i asylkjeden A-

Å for å kartlegge dagens situasjon for asylsøkende barn i hele kjeden, for så å sikre riktige tiltak for denne gruppen.

Etatene fikk midler til styrking av barnefaglig kompetanse i hele asylkjeden, og ble bedt om å vurdere tiltak innen eget ansvarsområde. I tillegg sa departementet at prosjektet, Barn i asylkjeden A-Å, skulle gjennomføres. UDI fikk ansvaret for prosjektet. UNE, og POD (PU) ble bedt om å delta. Prosjektet har derfor vært og er et tverretatlig samarbeid mellom offentlige aktører med ansvar for asylprosessen for barn.

Organisering og deltakere

Prosjektet har i utgangspunktet vært organisert etter tradisjonell prosjektorganisering. I tillegg har vi hatt jevnlig medvirkning fra Ekspertgruppa, som består av ungdom som nylig har vært i en asylsøkerprosess. Vi har også hatt medvirkning fra andre barn og ungdommer.

Styringsgruppa

Prosjektet ble satt opp med ei styringsgruppe med medlemmer fra PU, UDI, UNE og IMDi. Styringsgruppa har møttes ca hver 5. uke.

Styringsgruppa ble konstituert med følgende personer:

- Snorre Øynes, avdelingsleder, fra Politiets utlendingsenhet. Han ble avløst av Janne Randi Austnes, seksjonsleder, fra Politiets utlendingsenhet underveis
- Marianne Jakobsen, avdelingsdirektør fra Asylavdelingen i UNE
- Hanne Jendal, avdelingsdirektør fra Asylavdelingen i UDI
- Beate Holter, assisterende avdelingsdirektør fra Region - og mottaksavdelingen (RMA) i UDI. Hun ble avløst av Edle Pallum, fagsjef i Region- og mottaksavdelingen i UDI underveis
- Ina Hørnes, seksjonssjef fra Analyse- og utviklingsavdelingen i UDI og
- Katrine Vidme, seksjonsleder fra Bosettings- og tidlig innsatsseksjonen, Bosettings- og kvalifiseringsavdelingen i IMDi

Prosjektledelsen

Prosjektledelsen har bestått av Line Zahl Kvakland og Roar Iost fra UDI og Øyvind Grønlie fra byrået Comte Bureau AS.

Prosjektgruppa

Prosjektgruppa har hatt faste deltagere fra UDI, UNE og PU. Noen personer har vært med i perioder og noen har vært i kjernegruppa, som har vært med hele veien. Prosjektgruppa har bestått av:

- Christina Kloster, PU
- Thale Moen, PU
- Herborg Pedersen, PU
- Amalie Eide Øfstås, PU
- Marte Steffensen, PU
- Christine Dahl, UNE
- Anne Mai Ljones Fjulsrud, UDI
- Susanne Utsigt, UDI
- Hanne Kirkebø, UDI
- Heidi Rasmussen, UDI
- Solgunn Flatebø Solberg, UDI
- Hanne Rygh Holter, UDI

- John Olav Kroken, UDI
- Helena Larsson, masterstudent med tilknytning til Oslomet og Comte

I tillegg til Øyvind Grønlie fra konsulentbyrået Comte har følgende personer fra Comte bidratt:

- Øystein Evensen
- Jan Bjørkelo
- Kathinka Hasselknippe
- Margaret Sanner

Fra januar 2018 ble det opprettet seks delprosjekter og vi fikk flere folk med i prosjektet. Høsten 2018 jobbet vi med tre nye delprosjekter og enda flere folk ble involvert:

- Faustin Gasana, UDI
- Lena Muren, UDI
- Birgitte Hopstad, UDI
- Liv Karin Eilivstad, UDI
- Katarzyna Maria Piezla, UDI
- Berit Øverland, UDI
- Stine Iversen, nemndleder i UNE
- Bente Jensen Baklien, UNE
- Kine Arctander Mellum, UNE
- Hege Lian, UNE
- Live Rike Fossum, UNE

- Kjetil Klunderud, UDI
- Silje Dalsbotten Aass, UNE
- Dagfrid Hanem, nemndleder i UNE
- Mari Lang Vetlejord, UDI
- Clarisse Figueiredo, UDI
- Hazel Lian, PU
- Eivind Freng Dale, UDI
- Åshild Høisæth, UDI
- Runar Pedersen, UDI

Ekspertgruppa

Ekspertgruppa har bestått av fem unge personer som har erfaring fra asylprosessen. Det har vært viktig for prosjektet med samskaping med ekspertgruppa fra begynnelse til slutt. Vi har hatt flere samlinger der ekspertgruppa har kommet med innspill. Dette har skjedd på lørdager på grunn av at medlemmene i gruppa har hatt skole på hverdager.

Referansegruppa

Vi inviterte en rekke aktører til å delta i referansegruppa, deriblant Bufdir, Bufetat, Fylkesmannen, representanter, helsemyndigheter, mottaksansatte, Advokatforeningen, Røde Kors, Press, NOAS, Redd Barna, Barneombudet og IMDI. I tillegg har mange andre medarbeidere i utlendingsforvaltningen enn de faste prosjektdeltakerne bidratt til prosjektet

Metode

Vi har basert oss på tjenstedesign som metode, med en fast ekspertgruppe.

Tjenstedesign er en fagretning innen design med mål om å utvikle brukerrettede og helhetlige tjenester.

Om tjenstedesign:

- Snur perspektivet fra system – til brukerbehov
- Oversetter brukerbehov til løsninger
- En iterativ (gjentakende/testende) prosess som involverer brukere og aktører
- Bidrar til å øke forståelsen og tryggheten hos brukeren
- Bedrer rutiner og verktøy hos virksomheten så den kan levere mer og bedre tjenester innen samme budsjett

Om samskaping med barn og ungdom

Prosjektgruppa hadde en diskusjon om det etiske med å jobbe med barn og ungdom tett i prosjektet. Dette gjaldt spesielt barn og ungdom som ikke hadde fått svar på søknaden enda. Vi lagde en etisk veileder til bruk i diskusjonen. Den var et viktig verktøy når vi besluttet at vi kunne gå videre i et tett samarbeid også med barn og unge som fremdeles var i asylprosessen. Vi lagde deretter en operasjonalisering av veilederen i form av en intervjuguide.

Mål i prosjektet

Dette er et prosjekt som har hatt som mål å bedre kvaliteten for barn i asylprosessen, gjennom å styrke fokus på barns behov og interesser i hele utlendingsforvaltningen.

Formålet med prosjektet er ifølge prosjektets mandat å:

- Sikre et barneperspektiv i hele asylprosessen
- Identifisere kunnskapsbehov
- Bidra til mer strategisk bruk av barnefaglig kompetanse
- At barn får helhetlige tjenester i hele saksløpet

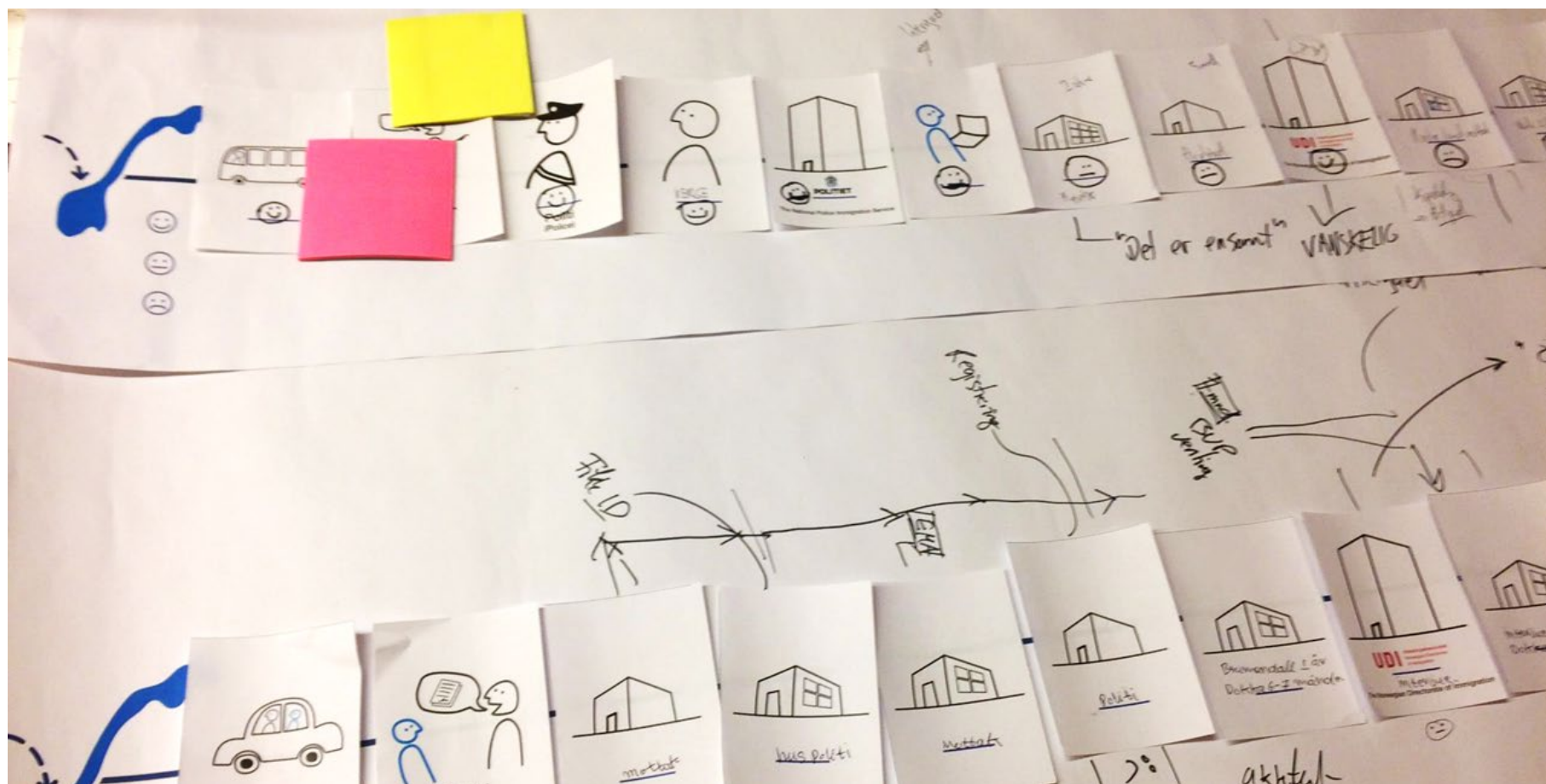
Prosjektet Barn i asylkjeden A-Å har fulgt hele asylprosessen til barn fra registrering hos Politiets utlendingsenhet, gjennom asylsaksgangen, mottaksplasseringen klageprosessen og frem til retur til hjemlandet eller bosetting.

Vi har fokusert på første og fjerde kulepunkt, da det parallelt har foregått annet barnefaglig arbeid med fokus på å styrke den barnefaglige kompetansen, som f.eks utvikling av e-læringskurs om barnets beste, opplæringsprogram i samtaler med barn og Barnefaglig dag for utlendingsforvaltningen.

Ifølge bestillingen fra departementet skal prosjektet²:

- bidra til at den barnefaglige kompetansen styrkes og utnyttes på en mer effektiv og hensiktsmessig måte både for forvaltningen og barna
- få på plass gode og varige tiltak for å øke kvaliteten på det barnefaglige arbeidet
- gi en mer systematisk utnyttelse av barnefaglig kompetanse i utlendingsforvaltningen både prosessuelt og materielt
- bidra til å styrke og systematisere den barnefaglige tilnærmingen til høring av barn i vedtaksfattingen, informasjon om vedtaket og konsekvenser av vedtaket
- identifisere gode samarbeidsstrategier og bedre informasjonsflyten mellom relevante etater
- bidra til en styrking av barn som rettssubjekter i tråd med Stortingets intensjon om å styrke den barnefaglige kompetansen i hele kjeden

² Se mandatet i vedlegg for utdyping/presisering av bestillingen fra Justisdepartementet.

Bilde fra samtale med barn i mottak

Aktiviteter i innsiktsfasen

Vi har gjort mange aktiviteter i innsiktsfasen:

- besøk i PU
- bisitting i asylintervjuer, nemndmøter og ved registreringen hos PU
- intervjuer med nøkkelinformanter
- intervjuer med representanter/verger
- Prosessvandring (gallery walks)
- medarbeiderundersøkelse/Questback om barnefaglig kompetanse til ansatte i PU, UDI og UNE
- besøk i ankomstsenter, mottak og omsorgssenter
- foredrag
- intervjuer med barn i mottak
- samlinger med ekspertgruppa (tidligere asylsøkere, ungdommer/unge voksne, tidligere asylsøkere)
- brukertester av nytt verktøy for samtaler med barn
- studiereiser
- dokumentgjennomgang

Sentrale funn

På bakgrunn av innsiktsaktivitetene utledet vi funn/innsikter. Her er noen av våre sentrale overordnede funn/innsikter.

Fra barna/ungdommene:

- Barna har behov for forutsigbarhet og kontinuitet.
- Barna har behov for å forstå prosessen.
- Barna har behov for å normalisere sin egen situasjon.

Fra voksne i og utenfor forvaltningen

- Barna, foreldrene og representantene mangler innblikk i og forståelse for prosessen.
- Det er manglende informasjon mellom UDI og de som til daglig er tette på barna.
- Det er personavhengig hvordan barna blir møtt.
- Det er uklart eierskap til problemer som oppstår mellom trinn i asylprosessen.
- Det er behov for god og tilrettelagt informasjon til barn og unge.

Fra innsiktsfasen til valg av utfordringer å jobbe videre med

Vi analyserte og bearbeidet innsiktene. Dette resulterte i noen overordnede løsningsspor. I desember 2017 presenterte prosjektgruppa løsningssporene for styringsgruppa. Løsningssporene var omfangsrike og overlappende, og ble videre bearbeidet etter innspill fra ekspertgruppa og ønske om å konkretisere i større grad, for at vi kunne jobbe videre med løsninger. De omarbeidede løsningssporene ble definert som oppdrag og ble presentert for styringsgruppa i en workshop i januar 2018.

I workshopen skulle styringsgruppa velge ut hva prosjektet skulle jobbe videre med å løse i prosjektperioden. Kriteiene for styringsgruppas valg var:

- formålet med prosjektet
- strategiske mål i etatene
- tidsbegrensningen i prosjektets levetid
- nytte/kostnadsvurdering

- jobber andre initiativ med det samme? /Unngå dobbeltarbeid

Styringsgruppa var enig om at alle oppdragene vi presenterte var viktige, og at asylkjeden bør jobbe videre med disse oppdragene fremover.

I workshopen koblet styringsgruppa sammen ulike oppdrag til nye oppdrag. Følgende seks oppdrag skulle prosjektet jobbe videre med:

1. definering av og opplæring i barnefaglig kompetanse og barnets beste
2. barnas oversikt over brukerreisen
3. bedre forberedelse før barns møter /kontakt med forvaltningen
4. bedre for barn når de skal flytte
5. barn født i Norge -noen steg for å forbedre prosessen
6. forbedring av samtalene med barn

Delprosjektene

Delprosjekt A

Hva betyr barnefaglig kompetanse i asylkjeden, og hvordan sikre at en slik kompetanse implementeres?

Bakgrunnen for delprosjektet

For å kunne styrke den barnefaglige kompetansen for hele asylkjeden må utlendingsforvaltningen ha samme forståelse av hva barnefaglig kompetanse er. Vi må sikre en mer helhetlig og profesjonell tilnærming, slik at barna blir ivaretatt på en bedre måte.

Prosjektet har bestått av barnefaglige kompetansepersoner fra UNE, UDI og PU.

Aktiviteter

Prosjektet har benyttet ulike metoder som idemyldring, workshops i etatene, prosessvandring og høringsrunder internt og eksternt. Vi har gjennomført brukertesting med prosjektets ekspertgruppe bestående av tidligere asylsøkende barn. Vi har også vært på studietur til Migrasjonsverket (SE) for å innhente kunnskap om deres barnekonsekvensanalyse³ og dele erfaringer.

³ Se vedlegg

⁴ Se vedlegg: Definisjoner og kunnskapsmål om barnefaglig kompetanse

Innsikter

Proessen har vist at barnefaglig kompetanse for utlendingsforvaltningen består av et sett med kunnskaper, ferdigheter og verdier som er nødvendig for å ivareta barns beste.

Resultater

Prosjektet har utarbeidet en felles definisjon av barnefaglig kompetanse⁴ som gjelder for hele utlendingsforvaltningen. Vi har også utviklet kunnskapsmål for 1) alle i asylkjeden som har arbeidsoppgaver som berører barn og 2) alle som samtaler med barn⁵.

Definisjonen av barnefaglig kompetanse og av kunnskapsmålene er nødvendige forutsetninger for at hver etat kan forstå hva grunnopplæringen skal bestå av og som fører videre til at asylkjeden får en mer helhetlig tilnærming, og som til slutt vil gi barna et kvalitativt bedre møte med utlendingsforvaltningen.

⁵ Se vedlegg: Definisjoner og kunnskapsmål om barnefaglig kompetanse

Valg av retning og innhold

- Ved å inkludere barnefaglige kompetansepersoner, både internt og eksternt, har prosjektet fått et bredere og et mer helhetlig perspektiv på hva vi allerede har av kompetanse i utlendingsforvaltningen og hva som mangler. Ved å bruke eksperter har vi sett at kompetanse dreier seg om mer enn kunnskap og teori, det inkluderer også ferdigheter, verdier og holdninger.
- Vi har valgt bort den svenske barnekonsekvensanalysen da vi så at dette ikke tilførte noe nytt for norsk praksis.

Videre anbefalinger

Prosjektet anbefaler at

- etatene gjennomfører grunnopplæring i tråd med kunnskapsmålene
- etatene implementerer definisjonen og kunnskapsmålene, og konkretiserer disse ytterligere i tråd med funksjon og oppgaver
- kompetansekort kan benyttes for å konkretisere kunnskapsmålene og for å sikre god implementering
- definisjonen og kunnskapsmålene implementeres i etatene gjennom et samarbeid mellom ledelse og barnefaglige kompetansepersoner
- implementeringen ses i sammenheng med allerede eksisterende kompetanseutviklingstiltak

Delprosjekt B

Barnas oversikt over brukerreisen

Barn og unge som søker beskyttelse i Norge, har behov for mer tilgjengelig og tilrettelagt informasjon for å føle seg trygge og informerte i asylprosessen.

Vi har utviklet én vei inn for den viktigste informasjonen til barn og unge og deres støttepersoner. Arbeidet ble ferdigstilt av neste prosjekttrinn i løpet av høsten 2018 og har resultert i nettsiden www.asylbarn.no.

Bakgrunnen for delprosjektet

Innsikter fra prosjektet Barn i asylkjeden A-Å viste at barn og unge, både barn som kommer med foreldrene (BMF) og enslige mindreårige asylsøkere (EMA), opplever asylprosessen som uoversiktlig og uforutsigbar. Styringsgruppa i prosjektet besluttet at ett oppdrag skulle fokusere på å møte behovet for bedre tilgang på tilrettelagt informasjon, i hovedsak for barna, men også til støttepersoner rundt barna som foreldre, representanter, ansatte ved omsorgssenter og mottak osv.

Aktiviteter

Arbeidsgruppa i delprosjekt B har hatt jevnlige møter for å drøfte både innhold og form for informasjonen. Vi hadde et solid kunnskapsgrunnlag fra innsiktsfasen i prosjektet, men manglet innsikt i kommunikasjon med barn og unge ved omsorgssentrene. Derfor besøkte vi Ringerike omsorgssenter avd. Solstrand for å kartlegge hvordan de kommuniserer

med barn. Delprosjektet har samarbeidet i et digitalt samarbeidsdokument for å samle og tilpasse informasjonen som bør tilbys barn og unge. Ekspertgruppa bestående av ungdommer som tidligere har gått gjennom asylprosessen har bidratt med innspill, innhold og løsninger ved to ekspertgruppemøter.

Innsikter

- Det er for lite informasjon som er tilpasset barn.
- Informasjonen er for spredt og derfor lite brukervennlig, både for barn og støttepersoner.
- Barna lurer på de konkrete tingene (varighet på asylintervju, pauser, lunsj osv.).
- Det er behov for ett sted der informasjonen kan samles og som barna kan introduseres for allerede hos PU.
- Mange barn og unge disponerer selv mobiltelefon.
- Budskapet må tilpasses «tweens» (11 – 13 år for å nå flest mulig, helt opp til 18 år).

Resultater

Produktet vil bli publisert på nettet. I tillegg til å formidle de viktigste stegene i asylprosessen, samler også denne løsningen delløsninger fra de andre delprosjektene (eksempelvis filmer fra delprosjekt C). Dette blir en enkel nettportal der barna kan se alle (de generelle) stegene i sin asylsak. Først velger man mellom tilgjengelige språk, deretter velger man om man er EMA eller BMF. En BMF vil eksempelvis slippe å få informasjon om representanten eller EMA-mottak i sin visning. Slik kan kommunikasjonen spisses og bidra til å unngå misforståelser eller frustrasjon. I hvert steg ønsker vi kortfattet informasjon og en kort filmsnutt på valgt språk. Per august 2018 hadde ikke løsningen vært testet på andre enn ekspertgruppa.

Valg av retning og innhold

I utgangspunktet gikk delprosjektet ut på å systematisere, tilpasse og tilgjengeliggjøre informasjon til barn. Vi vurderte å gjøre dette på ulike måter. Blant annet har barnebok og en spilltilnærming vært vurdert. Sett i lys av den brede målgruppa, både EMA og BMF fra omkring 10 - 18 år, ville disse løsningene krevd ulike varianter. Delprosjektet har vurdert

det dithen at det barna trenger, er enkelt tilgjengelig informasjon på nett. I første omgang laget vi utkast til nettside som skulle kommunisere godt på PC, men etter innspill fra barn og unge og omsorgsentrene, har vi valgt å fokusere på mobiltelefon som viktigste plattform - selv om nettsiden blir responsiv og vil fungere også på nettbrett og PC.

Videre anbefalinger

- Involvere barn og unge i oversettelsen av innholdet for å sikre forståelig språk.
- Filmer på stegene registreringssamtalen, asylintervjuet og nemndmøtet. På sikt bør alle stegene i prosessen ha film som viser kortfattet og effektivt, på riktig språk og teksten med samme språk.
- La manusteksten i hvert steg være tilgjengelig som tekst med bilder fra filmen.
- I anskaffelsen av leverandør bør man legge vekt på kommunikasjon mot barn. Evt. bør man involvere en annen aktør som er spesialisert innen kommunikasjon rettet mot barn.

Delprosjekt C

Bedre forberedelser før barn møter eller har kontakt med utlendingsforvaltningen

Sitat:

“Jeg vet ikke om det var bra eller ikke, men det var et lukket sted. Man hadde ikke lov til å gå ut derfra. Det blir nok bedre om de forklarer litt hva som skal skje. Jeg var skremt, var jeg i et fengsel, skal de straffe meg for noe?” - Sitatet er fra en enslig mindreårig asylsøker (14 år) som beskriver registreringen hos Politiets utlendingsenhet (PU).

Bakgrunnen for delprosjektet

Sitatet over kunne like gjerne handlet om andre møtepunkt barn har i utlendingsforvaltningen. Barn som søker beskyttelse, får mangelfull eller varierende informasjon om asylprosessen. Fem personer fra PU, UDI, UNE, med bred barnefaglig-, juridisk og kommunikasjonsfagleg erfaring har jobbet for at barn skal få informasjon på deres egne premisser, slik at de vet hva som skjer i, og hva som er formålet med, møtene i asylsøkerprosessen.

Aktiviteter

NOAS, Redd Barna, Fylkesmannen i Oslo og Akershus, representanter, barnefaglig nettverk (UDI), mottaksansatte, Advokatforeningen og

diverse nøkkelpersoner i utlendingsforvaltningen har bidratt med innspill og tilbakemeldinger til delprosjektet gjennom workshops og jevnlig kontakt. Ekspertpanelet har vært en viktig bidragsyter til bruker- og barneperspektivet.

Innsikter

Innsiktene viser at

- informasjonsmaterialet som finnes i dag hovedsakelig er laget for voksne
- forvaltningens ønske om å gi informasjon om “alt” ender ofte med en informasjonsoverbelastning
- det er liten kjennskap blant de som er i kontakt med barna om allerede eksisterende informasjonsmateriell
- mange advokater har ikke tilstrekkelig kompetanse på barnefaglige spørsmål
- advokater har mindre tid til asylsaker der det er familier med barn

Resultater

Delprosjekt C har

- utarbeidet utkast til manus til fire korte informasjonsfilmer som skal forklare hvordan asylregistrering og asylintervju gjennomføres for barn. Vi laget også en pilotversjon av en av filmene
- laget utkast til tekst til informasjonsbrosjyrer som forklarer barn hva en advokats rolle er og hvilket ansvar advokaten har
- utarbeidet en anbefaling til Advokatforeningen om temaer for videreutdanning eller kursing av advokater som deltar i utlendingsfeltets advokatordning

Filmene og informasjonsbrosjyren skal være en del av den helhetlige nettbaserte oversikten.

Valg av retning og innhold

Barn har potensielt mange møtepunkter i asylsøkerprosessen. Ut ifra fra innsiktene valgte vi å starte arbeidet med å lage informasjonsfilmer om asylregistrering, asylintervju og retur. Delprosjektet fikk i tillegg en bestilling fra styringsgruppa om å lage tiltak som omhandlet advokater.

Å lage en film om retur viste seg å bli for krevende innenfor prosjektets tidsramme og ble derfor satt på vent.

Videre anbefalinger

Vi anbefaler at:

- informasjonen som gis er kort, relevant og repeteres over tid
- informasjonen samles på ett felles sted
- vi har en standard for å lage informasjonsmaterieell som er rettet mot barn i alderen 11-13 år for å nå en større andel brukere barn
- vi lager flere informasjonsfilmer for å dekke barna sitt informasjonsbehov
- forvaltningen ser på muligheten for å utvikle interaktivt spill for å gi informasjon til barn
- forvaltningen øker samarbeidet med eksterne aktører som møter barn som er asylsøkere
- forvaltningen ser på antall timer advokaten får til rådighet når de oppnevnes i saker som gjelder barn, særlig i saker som gjelder barn som søker beskyttelse med sine foreldre
- informasjonen om advokatens rolle og ansvar også brukes som en påminnelse til advokater

Delprosjekt D

Bedre for barn når de skal flytte

Bakgrunnen for delprosjektet

Innsiktsfasen til prosjektet viste at det var mange utfordringer for barn når de må flytte fra et sted de har lært å kjenne, med rutiner, omgivelser, mennesker etc. til et nytt sted de vet lite eller ingenting om. Prosjektet ønsket å finne tiltak som kunne lette situasjonen for barn når det er nødvendig å flytte på dem.

Aktiviteter

Arbeidsgruppa har bestått av personer fra PU og UDI. Det var personer med kjennskap til flytting av asylsøkere til transittmottak og mellom mottak som var representert i gruppa. som jobber i Trondheim og Oslo. Vi hadde møter på Skype hver uke i begynnelsen av prosjektet. I april hadde vi en workshop som ga innspill til vår presentasjon for ekspertgruppa.

Gruppa har innhentet innspill fra asylmottak, og gjennomført en workshop sammen med representanter og Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

⁶ RVTS har i første halvdel av 2018 vært på besøk på mottakene i flere fylker. Tilbakemeldingene fra de ordinære mottakene er at barn i større grad nå, enn tidligere viser en utagerende atferd.

Innsikter

Barn og unge som søker beskyttelse i Norge, ønsker å flytte minst mulig og har behov for bedre tilrettelegging når de må flytte. Erfaringene fra de som jobber i asylmottak, er at barna i liten grad involveres når barnefamilier skal flytte. Det siste året er preget av at mange asylmottak i Norge er lagt ned. Dette har gjort at mange barn og ungdommer har flyttet fra et mottak til et annet. Noen har flyttet flere ganger.⁶

Delprosjektet ser behov for at alle barnefamilier får god informasjon ved flytting til nytt mottak, og at barna skal involveres i større grad enn det vi opplever at de blir i dag.

Resultater

Arbeidsgruppa har gjennom prosjektperioden jobbet med disse tiltakene:

- Informasjonsmaterieil for flytting mellom mottakene
- En anbefaling om flyttesamtaler med barnefamilier
- Informasjon i vedtak om flytting fra et mottak til et annet fra UDI til foreldre

RVTS og mottakene mener noe av dette skyldes at barna har flyttet flere ganger på kort tid grunnet nedleggelse av mottak rundt om i landet.

- Forslag til tekst for brosjyren “Hva er et mottak?” er utarbeidet både for barn i familier og for enslige mindreårige. Arbeidsgruppa har foreslått at denne skal deles ut når barnefamilier og enslige mindreårige registreres hos PU.

Valg av retning og innhold

Arbeidsgruppa har valgt ut tiltak som var mulig å gjennomføre innenfor prosjektets rammer, og som svarer på mandatet. Vi har valgt å bruke informasjonsmaterieill med korte tekster og enkle illustrasjoner.

Prosjektgruppa har valgt å jobbe med

- å ta utgangspunkt i hele brukerreisen for å identifisere de ulike flyttefasene
- forslag til tiltak som skal bidra til at «voksenrelasjonene» rundt barna får mer, og bedre informasjon om flytting, slik kan de voksne gjøres i stand til å trygge barna
- forslag til implementering i alle flyttefaser slik at man sikrer lik praksis
- klargjøring av hvem som er i målgruppa for å treffe godt på barneperspektivet

Tiltak som arbeidsgruppa ikke har jobbet videre med:

- Opprettelse basismottak: Noe av utfordringen for barn og barnefamilier er gjentatte og hyppige flyttinger. Løsningen for å unngå dette kan være å opprette basismottak. Det betyr mottak

som har langtidskontrakter med f. eks 10 års varighet.

Basismottak er et kostnadskrevende tiltak, som ikke er innenfor rammene for dette prosjektet.

Videre anbefalinger som er fulgt opp høsten 2018

Informasjonsmaterieill:

For at barn og barnefamilier skal få best mulig informasjon om nytt bosted, skal alle asylmottak lage en kort informasjonsbrosjyre om sitt mottak. Vi har laget en mal som mottakene skal bruke for å fylle ut informasjon om sitt mottak.

Flyttesamtale:

Mottaksansatte blir anbefalt å ha en flyttesamtale med familien, eller ungdommen når de har fått vedtak om nytt mottak. I samtalen bør de gå gjennom informasjonen om nytt mottak, snakke med familien/ungdommen om reisevei, om videreføring av informasjon til helse/skole/barnevern. Anbefalingen om å gjennomføre flyttesamtale blir lagt i Sesam sammen med informasjonsbrosjyrene om det enkelte mottaket.

Endring av flyttevedtak:

Når en beboer skal flytte fra ett mottak til et annet, får personen et brev fra UDI. I brevet er det lagt inn følgende tekst til en familie som skal flytte: «UDI anbefaler at dere snakker med barna om den forestående flyttingen slik at barna også får denne informasjonen».

Delprosjekt E

Barn som fødes i Norge

Barn som fødes i Norge mens foreldre er asylsøkere, er i en særlig sårbar situasjon. Foreldrene trenger konkret og tilgjengelig informasjon for å sikre at barnas rettigheter ivaretas.

Bakgrunnen for delprosjektet

Innsikter fra prosjekt Barn i asylkjeden A-Å synliggjorde at det var behov for å se nærmere på hvordan PU, UDI og UNE håndterer barn som er født i Norge, mens foreldrene er i asylprosessen. Innsiktene viste at det var ulikheter i registrering av barna, i saksbehandlingen og i informasjon til foreldrene. Videre var mange informanter opptatt av informasjon og praksis i situasjoner der barn og foreldre får ulike vedtak, for eksempel der foreldre får avslag og barn innvilgelse. Disse barna har ingen egen stemme og er i en svært sårbar situasjon, der de er prisgitt at deres foreldre får konkret og god informasjon. Det ble derfor løftet frem som et delprosjekt med klar mulighet til konkrete forbedringer innenfor eksisterende rammer.

Prosjektgruppa bestod av barnefaglige fagpersoner i UNE og UDI.

Aktiviteter

Prosjektgruppa fikk overlevert en del kartleggingsmateriale fra Region- og Mottaksavdelingen i UDI om situasjonen for disse barna i mottakene.

I februar 2018 ble det gjennomført en intern workshop hos UNE, for å kartlegge og systematisere UNEs innspill til delprosjektet. 1. mars 2018 gjennomførte prosjektgruppa en større workshop med deltakere fra PU, Oslo Politidistrikt, UNE, og representanter fra alle fagavdelinger i UDI.

Formålet med workshopen var å kartlegge hvilken informasjon som gis til den aktuelle gruppa, og å få frem konkrete forslag til forbedringer i form av tiltak.

Innsikter

- Det er for lite, for varierende og utilgjengelig informasjon for foreldre som føder barn i asylprosessen.
- Det er behov for forbedring av informasjon på nett, hos PU, hos i UDI under asylintervju, i vedtak og i mottakene.
- Regelverket og praksis er komplisert og det er vanskelig å gi tydelig informasjon i veiledning av familier med ulik status.
- Barn blir boende i mottak.

Resultater

Prosjektet har utviklet og brukertestet en brosjyre med avgrenset og klarspråklig informasjon til gravide asylsøkere, som vil gi nødvendig

informasjon om hva foreldrene må gjøre når barnet kommer og hvilke rettigheter de har. Brosjyren vil bli oversatt til flere språk.

Prosjektet har opprettet en tverretattlig arbeidsgruppe som skal gjennomgå saker hvor familier har ulik vedtaksstatus. Dette er saker der en eller begge foreldre har avslag, mens barnet har oppholdstillatelse eller norsk statsborgerskap. Gruppen skal kartlegge behovet for informasjon og veiledning, mer effektiv saksflyt og behov for tiltak for å sikre at barnets beste blir ivaretatt i saksbehandlingen og god samhandling mellom etatene.

Prosjektet har bidratt til forbedret informasjon på www.udi.no til personer med ID begrenset tillatelse som ikke kan fremskaffe ID dokumenter.

Valg av retning og innhold

Vi har valgt tiltak som er avdelings- og etatsovergripende, og som kunne la seg gjennomføre innen prosjektperioden. Brosjyren rettet mot gravide asylsøkere ble valgt fordi det ble vurdert at riktig informasjon før barnet blir født, vil kunne sikre at barnet registreres riktig og så tidlig som mulig. Videre ble opprettelsen av arbeidsgruppen som skulle gå gjennom saker hvor barn og foreldre har ulik vedtaksstatus, vurdert som et sentralt tiltak etter innsiktene i kartleggingsfasen. Sakene gruppen skulle se på, er ulike og komplekse, og en nærmere kartlegging var nødvendig for å kunne komme med tilpassede anbefalinger og løsninger rettet mot denne gruppen.

Videre anbefalinger

Vi anbefaler følgende tiltak som må tas videre:

- Informasjon på www.udi.no bør oversettes til søkerens språk
- Skriftlig informasjon i alle vedtak og oversendelsesbrev om rettigheter og plikter når søkeren er gravid. Gjerne også oversatt til søkerens språk.
- Tiltak som blir foreslått av arbeidsgruppen for saker hvor familier har ulik status (FUS-gruppen), vil bli oversendt UDI og UNE i en sluttrapport.

Delprosjekt F

Forbedring av samtale med barn

Sitat: «Min dagsform kan påvirke hvordan jeg gjennomfører et intervju selv om det ikke burde det» intervjuer i asylavdelingen UDI

«Jeg følte meg ikke trygg til å fortelle» enslig mindreårig gutt (16 år)

Bakgrunnen for delprosjektet

Det kom mange ulike innspill i innsiktsfasen knyttet til barns rett til å bli hørt. Innsiktene handlet om barn som ikke ble hørt og om varierende kvalitet på samtale som ble gjennomført. I tillegg kom det innsikter om hvordan barna selv mente samtale hadde vært og at de av ulike grunner fant det vanskelig å fortelle.

Barns rett til å bli hørt er en av grunnprinsippene i barnekonvensjonen. Denne retten må alltid sees i sammenheng med barns andre rettigheter. Der barn skal møte til samtale med utlendingsforvaltningen er det viktig at samtale gjennomføres på en god måte som ivaretar barnets rett til å bli hørt og forvaltningens behov for informasjon.

Delprosjektet var representert med personer fra asylavdelingen og regionkontor vest i UDI, PU og UNE, som alle gjennomfører samtale med barn i sitt arbeid. I tillegg hadde vi en masterstudent i tjenestedesign som var praktikant i Comte.

Aktiviteter

Masterstudenten fra Comte jobbet med å finne verktøy til bruk i samtale med barn. For innsikt var hun med på samtale med barn hos PU, UNE og UDI. I tillegg snakket hun med barn i asylprosessen, ansatte i forvaltningen, og kompetansepersoner, forskere og institusjoner på feltet. Ideer og forslag fra denne prosessen ble presentert og testet i arbeidsmøter med barn og intervjuere. Ekspertgruppa til prosjektet deltok også i dette arbeidet.

Under møtene i delprosjektgruppa kom det frem at vi ikke hadde en oversikt over alle møtene som barn potensielt har med utlendingsforvaltningen. Vi innhentet derfor informasjon fra PU, UDI og UNE om dagens rutiner. På bakgrunn av disse funnene valgte vi ut noen samtale vi ønsket å se nærmere på. I dette arbeidet holdt vi en workshop med barnefaglige ansvarlige på UDI sine regionkontorer, og arbeidsmøter med PU og UDI/ASA. UNE hadde en pågående intern prosess for å lage rutiner for gjennomføringen av samtale med barn, som vi ga innspill til.

Gruppa reiste til Migrationsverket i Gøteborg for å lære om hvordan de benytter seg av digitale løsninger i opplæring i samtale med barn.

Innsikter

Innsiktene viser at:

- barn har mange potensielle møter med utlendings- forvaltningen som det ikke alltid finnes rutiner for
- mange intervjuere gjennomfører sjeldent samtaler med barn og har derfor et behov for opplæring og mengdetrening
- barnets opplevelse av samtalen samsvarer ikke nødvendigvis med intervjuerens og barn sier det er vanskelig å fortelle under intervjuene

Resultater

Vi har:

- levert et samlet sett med visuelle hjelpeverktøy som nå testes i PU og UDI/ASA i samtale med barn
- levert en oversikt over møter mellom asylsøkere og utlendingsforvaltningen og rutiner som regulerer disse møtene. I denne oversikten har man skilt ut barn som en egen gruppe. Dette vil være et grunnlag for å sikre at barns retten til å bli hørt og sikre en helhetlig tilnærming til samtaler med barn
- foreslått gode rutiner for gjennomføringen av samtaler med barn hos UNE og UDI/RMA. Arbeidet med å oppdatere rutinene ligger nå i respektive fagstaber hos UDI og UNE
- skrevet et forslag til revidering av RS 2010-075 om høring av barn hos UDI/ASA. Vi foreslår at rundskrivet også skal gjelde for PU

- undersøkt hvilke digitale muligheter for ferdighetstrening i samtale med barn som finnes slik som film i samtalemetodikk, avatar og dataspill
- skrevet konkurransegrunnlaget for å utlyse oppdrag om å lage film i samtalemetodikk

Valg av retning og innhold

Valgene vi har gjort er avgrenset av andre pågående tiltak om samtale med barn, andre delprosjekter i Barn i asylkjeden A-Å, hvilken kompetanse vi i gruppa hadde og perioden som var satt av til arbeidet. Vi ønsket å levere noe som sammen med alle andre tiltak kan skape en helhet av tiltak rettet mot både selve gjennomføringen av samtaler, kompetanseheving av intervjuere og sikre gode rutiner for implementeringen av retten til å bli hørt.

Videre anbefalinger

Vi anbefaler videre at:

- samtaleverktøyene innlemmes i opplæring og gjennomføring av samtale med barn
- det lages en film i samtale med barn (dette er laget høsten 2018)
- de teknologiske løsningene som allerede finnes systematisk tas i bruk i arbeidet med opplæring og ferdighetstrening
- utlendingsforvaltningen fortsetter arbeidet med å utarbeide rutiner for høring av barn der dette mangler

Utvidelse av prosjektperioden

Ved oppstart av prosjektet ble prosjektperioden satt fra august 2017 til juli 2018. For 2018 bevilget departementet nye øremerkede midler til styrking av barnefaglig kompetanse i asylkjeden. Styringsgruppa valgte derfor i april 2018 å forlenge varigheten av prosjektet og ny sluttdato ble satt til 1. desember 2018. Formålet med forlengelsen av prosjektperioden var at styringsgruppa ønsket å ferdigstille flest mulig løsninger for barn i asylkjeden i løpet av regnskapsåret 2018. Prosjektet ble reorganisert med tre nye delprosjekter for resten av prosjektperioden:

Prosjekt film

I dette delprosjektet har vi samlet alle tiltak som skal resultere i filmer. Herunder:

- To informasjonsfilmer som skal forberede enslige mindreårige på registreringssamtale og asylintervjuet
- To informasjonsfilmer som skal forberede barn med foreldre på registreringssamtale og asylintervju
- en opplæringsfilm for personer som gjennomfører samtaler med yngre barn

Alle filmene ble sett av asylsøkende barn og deres innspill var viktige for sluttresultatene. Informasjonsfilmene vil være tilgjengelig på asylbarn.no.

Prosjekt informasjonsmaterieil

Prosjektet har ferdigstilt informasjonsmateriellet i form av trykte og digitale brosjyrer og informasjonsark og vurdert om informasjonsmateriellet bør inngå i andre informasjonsprogram.

Følgende brosjyrer og informasjonstiltak er laget:

- Hva er et mottak?
- Bedre flyttinger mellom mottak - informasjon om eksisterende mottak
- Hva gjør advokaten? (Advokatens rolle overfor Enslige mindreårige og Barn som kommer med foreldre/foresatte)
- Info til gravide - Hva må du gjøre når barnet er født?

Prosjekt barnas brukerreise på nett - asylbarn.no

Vi ønsket én vei inn for viktig informasjonen til barn og unge og deres støttepersoner og valget falt på å lage nettsiden www.asylbarn.no. Nettsiden vil bli tilgjengelig på mange språk.

Gjennom utviklingsperioden har vi jobbet tett med barn, ungdom og ulike hjelpere og brukertestet både selve nettsiden og tekstene. Nettsiden er laget dynamisk slik at det er enkelt for en redaksjon der alle etatene er representert å legge til og endre innhold, basert på endrede brukerbehov.

Overordnede anbefalinger

Overordnede anbefalinger

- Samskaping med barn og ungdom i forbedringsarbeid
- Mer tverretatlig arbeid
- Tilpasset informasjon til barn
- Fortsatt arbeid med barnefaglig kompetanse

Samskaping med barn og ungdom i forbedringsarbeid

Prosjektet valgte tidlig å benytte tjenestedesign som metode.

Brukermedvirkning er et sentralt grep i denne metoden. Prosjektet arbeidet mye med hvordan vi kunne inkludere medvirkning fra barn. Vi ønsket å la barn medvirke innenfor forutsigbare og trygge rammer. Prosjektet forhørte seg med blant annet Redd Barna og NOAS for å få deres erfaringer med barns medvirkning. Prosjektet utviklet først en etisk veileder. Deretter en operasjonaliserte vi av prinsippene derfra i en intervjuguide for involvering av barn. Veilederen ligger som vedlegg til rapporten. Erfaringene med å la barn medvirke og å høre deres meninger og synspunkter har vært ekstremt lærerikt. Innspill vi har fått både gjennom intervju med barn, brukertesting av ulike informasjonsprodukter og fra ekspertgruppen av ungdommer som vi knyttet til oss, har vært uvurderlige og av stor verdi for prioriteringen av løsninger i prosjektet og innholdet i disse. Prosjektet har en klar anbefaling om at barn og unge bør få medvirke i utviklingen av alle løsninger som er rettet mot dem. Dette vil gi løsninger og tiltak som svarer på barnas behov og virker etter sin hensikt.

Mer tverretatlig arbeid

Prosjektet har fra oppstarten vært et tverretatlig prosjekt. Medarbeidere fra UDI, UNE og PU har deltatt i alle deler og på alle nivå i prosjektet. Det tverretatlige samarbeidet har fungert særdeles godt og har synliggjort hvor viktig det er å se på asylkjeden for barn som *en* prosess med flere etater. Samarbeidet har styrket forståelsen av hverandres arbeid og møter med barn, og det har bidratt til å identifisere felles behov for barnefaglig kompetanse. Det har også bidratt til en omforent virkelighetsoppfattelse som er nødvendig i et tverretatlig prosjekt. Prosjektet har derfor en klar anbefaling om at etatene UDI, PU og UNE fortsetter å samarbeide om felles barnefaglig kompetanseheving og løsninger rettet mot barn. Dette vil gi mer kompetente etater som vil være i stand til å gi informasjon, gjøre vurderinger som gjelder barn og å møte barn på en mer profesjonell og helhetlig måte. Prosjektet mener at dette både vil være formålstjenelig for forvaltningens oppgaveløsning og vil gi barna som søker asyl mer forutsigbarhet og trygghet i asylsøkerfasen.

Tilpasset informasjon til barn

Prosjektet kartla tidlig at det var behov for bedre informasjon til barn som søker asyl. Prosjektet har i prosjektperioden jobbet med mange ulike løsninger for å gi god informasjon til barn. Vi har erfart at informasjonen må gis i tilpasset språk, i tilpasset mengde og til riktig tid.

Vi må gi barn mulighet til å oppsøke informasjon slik at den er tilgjengelig når de trenger det. En erkjennelse som har vært viktig i

prosjektet er forståelsen av at forvaltningen og barna ikke nødvendigvis ser prosessen på samme måte. Deler av forvaltningens prosess som for eksempel selve saksbehandlingen, har ikke barn innsikt i, og for dem består denne delen av asylprosessen av hverdagen deres f.eks på asylmottaket og venting på vedtaket. Erkjennelsen av at barna har behov for informasjon ut fra hvor *de* er i prosessen, og ikke hvor utlendingsforvaltningen er, har vært viktig å ta med seg og har bidratt til at vi har blitt bedre i stand til å tilpasse informasjonen ytterligere til barnas informasjonsbehov. God tilpasset informasjon til barn gjør at de blir tryggere. Hvis barna er trygge og vet hvilken informasjon vi trenger fra dem og hvorfor, blir også jobben til utlendingsforvaltningen mer effektiv.

Fortsatt arbeid med barnefaglig kompetanse

Hvorfor er barnefaglig kompetanse viktig? Det er viktig for utlendingsforvaltningen for å gi medarbeidere faglig trygghet i jobben sin. Ved å ha god faglig forankret kunnskap er du sikrere på at den tilnærmingen du velger i en vurdering eller et møte med barn er riktig. Videre er det viktig for barna å bli møtt av en kompetent utlendingsforvaltning som ivaretar deres behov og rettigheter i den situasjonen de er i. En av hovedformålene med prosjektet var å bidra til mer strategisk bruk av barnefaglig kompetanse. Prosjektet så umiddelbart behov for å definere hva barnefaglig kompetanse innebærer for utlendingsforvaltningen. Hvilken barnefaglig kompetanse som er relevant avhenger av hvilken rolle og hvilke oppgaver du har overfor barn. Prosjektet har derfor definert hva barnefaglig kompetanse innebærer for utlendingsforvaltningen som helhet og laget oversikt over hvilke kunnskaper dette innebærer at medarbeidere har. Prosjektet anbefaler at utlendingsforvaltningen sikrer at alle medarbeidere som har arbeidsoppgaver i asylsaksprosessen som berører barn, har den

grunnleggende kompetansen som prosjektet har definert, og tar i bruk definisjon og kunnskapsmål i etatene. Prosjektet anbefaler videre at hver etat konkretiserer definisjonene for hva barnefaglig kompetanse er i forhold til oppgavene og rollene som den enkelte etaten har.

Vedlegg

- Mandatet
- Definisjon og kunnskapsmål om barnefaglig kompetanse
- Intervjuguide
- Gode leveregler for oss som jobber med barn som søker beskyttelse - laget i Workshop med ekspertgruppa

Lenker

- Ny nettside for barn som søker asyl: www.asylbarn.no
- Brosjyrer med informasjon til og om barn: www.udi.no/asylbarn-info